

АКТИВІЗАЦІЯ МИСЛЕННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

У сучасних умовах життєдіяльності освіта повинна забезпечити розвиток здібностей та вмій людини, тому сьогодні відбувається напрацювання й утвердження нової системи цінностей у контексті загальної модернізації системи освіти. Вища школа знає трансформаційних процесів на основі гуманізації (гуманітаризації), фундаменталізації та індивідуалізації, а також застосування методик «проблемного» та інтерактивного навчання у підготовці фахівця відповідно до вимог Болонського процесу.

Однією із загальновідомих форм освіти є лекція, яка займає одне із головних місць у сучасному навчальному процесі. Лекції й диспути були основною формою навчання уже в середньовічних університетах і виглядали як читання церковних першоджерел з докладними коментарями до них.

За своєю дидактичною сутністю лекція виступає і як організаційна форма навчання — специфічний спосіб взаємодії викладача і студента, у межах якого реалізують різноманітний зміст і різні методи викладання, і як метод — викладання навчального матеріалу в систематичній та послідовній формі.

Традиційною є лекція-монолог, за якої лектор викладає свою точку зору, при чому інформація рухається від лектора до студента без зворотного зв'язку. Така форма не відповідає методикам «проблемного» навчання, не активізує навчально-пізнавальну діяльність студентів.

У той же час, сучасні соціально-економічні вимоги у країні вимагають від випускника здібностей здійснювати самостійну пошукову діяльність, приймати відповідальні рішення, прогнозувати їх можливі наслідки, готовність до співробітництва, високу мобільність, динамізм, конструктивність. Тому варто забезпечити перехід лекційної форми від класичної інформаційної до лекцій проблемного характеру, які відтворюють реальні форми взаємодії викладача і студента при обговоренні теоретичних питань. Основною проблемного викладення є положення про те, що найкраще людина розвивається інтелектуально за умов подолання трудно-

щів у процесі самостійного розв'язання завдань, які потребують мислення. Це відповідає загальним психологічним законам, і активність живого організму зростає в ситуації деякої невпевненості, боротьба за її подолання пробуджує енергію, викликає почуття задоволення, тоді як цілковита впевненість, навпаки, атрофує життєву активність.

Суть проблемної лекції полягає в тому, що студент, слідкуючи за логікою матеріалу, який подається, засвоює етапи вирішення загальної проблеми. На відміну від інформаційного, тобто передавання готових висновків, який пропонує лекція-монолог, проблемне викладення матеріалу активізує мислення слухачів. Під час проблемного викладення матеріалу студенти залучаються до способів пошуку знань і стають як би співучасниками наукового відкриття, аудиторія самостійно формулює теоретичні узагальнення, робить висновки.

До найрозповсюдженіших форм лекцій проблемного характеру відносяться: лекція удвох, лекція командою, лекція-візуалізація, лекція із запланованими помилками, лекція-діалог, лекція-прес-конференція. Для того, щоб лекція стала «формою спільного мислення» лектора і слухачів, необхідно застосувати такі прийоми зворотного зв'язку, як завдання і питання для аудиторії, дискусія, критика, відповіді на питання із аудиторії протягом лекції.

За допомогою таких лекцій викладач закладає перехід від простої передачі інформації до активного засвоєння змісту навчання із залученням механізмів теоретичного мислення і всієї структури психічних функцій. У цьому процесі зростає роль діалогічної взаємодії і спілкування під час лекції, посилюється значення соціального контексту у формуванні професійно важливих якостей особистості майбутнього спеціаліста, таких як здібність отримувати нові знання, творчу активність у прийнятті рішень, широку прогностичну орієнтацію.

Список використаної літератури

1. *Давидов П. Г.* Формування креативної інженерної освіти через призму Болонського процесу: філософія та практика // Наука. Релігія. Суспільство. — 2010. — №1. — С. 8—14.
2. *Клименко И. Е.* Активизация традиционных форм обучения в ВУ-Зе (на примере лекции) // Научные записки НГУЭУ. — 2005. — № 2.
3. *Ортинський В. Л.* Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури. — 2009. — 472 с.